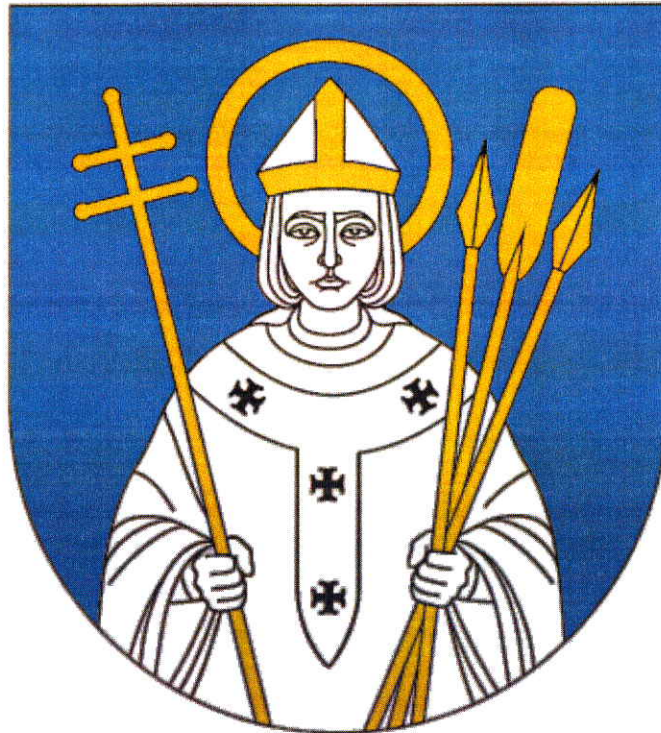

HERB GMINY TRZEMESZNO

I. Opis herbu.

Herb przedstawia w polu błękitnym półpostać św. Wojciecha w stroju pontyfikalnym, w infule srebrne z przeszyciami złotymi, otoczonej nimbem kolistym złotym, w ornacie i paliuszu srebrnych, trzymającego w prawej ręce krzyż podwójnie przekrzyżowany złoty, w lewej ręce dwie włócznie grotami w górę złote i pośrodku nich wiośło piórem w górę złote – św. Wojciech z atrybutami męczeństwa.

II. Tradycje heraldyczne Trzemeszna.

Trzemeszno należy do grupy miast polskich o staropolskiej tradycji heraldycznej. W Polsce herby miejskie upowszechniły się dopiero w XVI w., jednak mają one również średniowieczny rodowód. Początki herbów poszczególnych miast związane są najczęściej z godłami wyobrażonymi na używanych przez nie pieczęciach, w niektórych przypadkach już od XIII w. Godła te służyły często jako pierwowzór herbu miasta, który szczególnie w dużych ośrodkach miejskich nie ulegał większym zmianom od wieków średnich przez następne stulecia. Uzyskanie przez Trzemeszno prawa miejskiego w XIV w. (między 1368 a 1382 r.) za sprawą właścicieli miejscowości – kanoników regularnych, wyniosło tę osadę do rangi miasta istotnego w tej części Wielkopolski.

Najstarsze zachowane pieczęcie miasta pochodzą z XVII i XVIII w. i zgodnie ukazują popiersie św. Wojciecha wraz z jego atrybutami (krzyżem, włóczniami i wiosłem). Jednak jak już zauważyli badacze, m.in. F. Piekosiński, M. Adamczewski, P. Gołdyn, pieczęcie te uznać należy nie za pierwsze, ale kolejne, które były w użyciu. Niewykluczone, że ich ikonografia była kopią wyobrażenia średniowiecznego. Wskazywać może na to kilka przesłanek, a mianowicie fakt wezwania kościoła trzemeszeńskiego, w którym umieszczone były relikwie św. Wojciecha oraz ikonografia pieczęci klasztoru kanoników regularnych pochodzących z XIII i XIV w. ukazująca biskupa w szatach pontyfikalnych, z pastorałem o krzywaśni skierowanej do środka w lewym ręku i podniesionej w geście błogosławieństwa ręce prawej. Te dwa uzupełniające się źródła rodowodu godła miejskiego Trzemeszna przemawiają za tym, iż miasto najprawdopodobniej już od średniowiecza posługiwało się godłem z wyobrażeniem św. Wojciecha i jego atrybutami. Niewykluczone, że powstanie pieczęci z XVII w., jak zauważył M. Adamczewski, związane było z renesansem kultu św. Wojciecha jaki nastąpił za panowania Wazów w Polsce.

Najstarsza zachowana pieczęć miejska Trzemeszna pochodząca z XVII w. (1653 r.) o średnicy 38 mm, przedstawia popiersie biskupa w infule na głowie – św. Wojciecha i przechowywana jest w Archiwum Państwowym w Poznaniu. Legenda jest nieczytelna. Niedługo po tym, zastąpiła ją pieczęć wykonana w 1669 r. przedstawiająca w polu pieczęci wydłużone popiersie św. Wojciecha w stroju pontyfikalnym w infule otoczonej nimbem kolistym w ornacie i paliuszu, trzymającego w prawej ręce krzyż podwójnie przekrzyżowany (arcybiskupi, zwany też lotaryńskim lub patriarszym), w lewej ręce dwie włócznie grotami w górę i pośrodku nich wiosło piórem w górę – św. Wojciech z atrybutami męczeństwa. W legendzie umieszczono napis: SIGILLVM CIVITATIS TREMESNENSIS | SANCTVS ADALBER(TVS). Średnica pieczęci wynosi 31 mm. Oryginały pieczęci znajdują się w Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie, Archiwum Państwowe w Toruniu. Pieczęć ta funkcjonowała do drugiej połowy XVIII w. (1779 r.). Następnie w drugiej połowie XVIII w. (1783 r.) miasto sprawiło sobie nową pieczęć z wyobrażeniem identycznym do opisanej wcześniej. Napis otokowy brzmi: SANCTVS ADALBER(TVS) SIGILLVM CIVITATIS TREMESNENSIS A(NNO) 1783. Średnica pieczęci wynosi 34 mm.

Nie ulega wątpliwości, że postać św. Wojciecha umieszczona w godle miejskim Trzemeszna z jednej strony odczytywana mogła być jako znak właściciela miasta – kanoników regularnych, z drugiej zaś jako zawierzenie społeczności miejskiej świętemu patronowi.

W okresie Księstwa Warszawskiego na pieczęciach miejskich oraz oznakach urzędników miasta Trzemeszna stosowana była symbolika państwowa. Używano początkowo pieczęci z wizerunkiem Orła Polskiego, a od połowy XIX w., pieczęci z wizerunkiem Orła Niemieckiego (godło pruskie). Dowodzi tego pieczęć z połowy XIX w. (1858 r.) z napisem MAGISTRAT POLIZEY VERWALTUNG TRZEMESZNO o wymiarach 34 mm, przechowywaną w Archiwum Państwowym w Poznaniu. Pod koniec pruskiego panowania miasto zaczęło ponownie używać pieczęci z dawnym godłem, św. Wojciechem. W środku pieczęci umieszczono napis: SANCTUS ADALBERT, a wokół pieczęci legenda w języku niemieckim: MAGISTRAT DER STADT TREMESSEN. Wymiar 32 mm. Tłok tej pieczęci znajduje się w zbiorach archiwalnych Urzędu Miasta i Gminy Trzemeszno. Zaraz po I wojnie światowej w 1919 r., sporządzono pieczęć polską z wizerunkiem św. Wojciecha umieszczonym w tarczy o średnicy 36 mm. Napis otokowy brzmi: MIASTO TRZEMESZNO MAGISTRAT.

Ponadto herb Trzemeszna z wyobrażeniem św. Wojciecha nawiązujący w niemal identycznej formie do ikonografii pieczęci miejskiej zamieszczony został na banknocie wyemitowanej jako pieniądz zastępczy przez Magistrat w 1914 r., na historycznym sztandarze Towarzystwa Przemysłowców (1877-1927), i na tablicy emaliowanej Zarządu Miejskiego z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Poza tym kolejne wydawnictwa heraldyczne m.in. F.A. Vossberg w 1866 r., S. Krzyżanowski w 1870 r., O. Hupp w 1898 i 1915 r., Z.Ś. Słupski w 1911 r., M. Gumowski w 1932 r. ukazują w godle Trzemeszna św. Wojciecha z atrybutami męczeństwa. Nie inaczej prezentują herb Trzemeszna wydawnictwa z drugiej połowy XX w. m.in. M. Gumowskiego z 1960 r., *Miasta Polskie w Tysiącleciu* z 1965 r., A. Plewko i J. Wanad z 1994 r., *Leksykon miast polskich* z 1998 r.

Współczesny herb miasta nawiązuje do historycznych wyobrażeń napieczętych odnoszących się do postaci św. Wojciecha, jednak w obecnej formie posiada on liczne błędy stylistyczne i nie spełnia wymogów sztuki heraldycznej.

Jak wykazano w materiale historycznym najstarsze wizerunki godła Trzemeszna, zachowane na pieczęciach miejskich pochodzących z XVII-XVIII w. co do swego głównego wyobrażenia nie różnią się zbyt od siebie. Symbolika eksponowana w ikonografii tych pieczęci była trwała i odnosiła się zawsze do postaci św. Wojciecha. Jedyne zmiany jakie wprowadzono odnosiły się do formy ukazania figury Świętego, tj. mniejsze lub większe popiersie oraz bogactwo szat.

Źródło: G. Kucharski, Herb Miasta i Gminy Trzemeszno-Ekspertyza heraldyczno-weksykologiczna, Poznań 2013.

Ostatni rozdział w historii herbu Trzemeszna napisały lata 80-te XX wieku. Herb powrócił do stosowania w 1988 roku po prawie 40 latach nieobecności. Po wielu trudnościach natury administracyjnej Rada Państwa uznała prawomocność uchwały Rady Narodowej Miasta i Gminy Trzemeszno z dnia 29 października 1987 roku w sprawie stosowania starodawnego, historycznego herbu miasta Trzemeszna. W oparciu o tę decyzję Prezydium Rady Narodowej zleciło mgr B. Olszewskiemu opracowanie projektu na podstawie już istniejącego wzoru. Z kilku przedstawionych propozycji wybrano wzór najbardziej zbliżony do stosowanego w Trzemesznie, urzędowo między innymi na tablicy Zarządu Miejskiego w Trzemesznie. Wersja ta przedstawiała popiersie Św. Wojciecha na powszechnie stosowanej tarczy herbowej. Św. Wojciech na tym wizerunku ubrany jest w infułę, kapę oraz paliusz. Fantazyjne zdobnictwo tych elementów stroju liturgicznego jest wykonane na białym tle w kolorach niebieskim, złotym i czarnym. Paliusz w kolorze białym z czterema czarnymi krzyżami, dwa na piersiach i po jednym na ramionach, narzucony jest na kapę. W prawej ręce postać Św. Wojciecha dzierży krzyż podwójny, w lewej dwie włócznie i jedno wiosło w kolorze złotym. Również infuła jest otoczona złotą aureolą. Wzorem był herb umieszczony na budynku Urzędu Miasta i Gminy przy ulicy 1 Maja w Trzemesznie.

W tym wizerunku herb przetrwał ponad 25 lat. W 2005 roku, podczas opiniowania projektu flagi Gminy Trzemeszno Komisja Heraldyczna przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie negatywnie oceniła wizerunek godła herbowego zarzucając zbyt dużą szczegółowość i nadmierne realistyczne przedstawienie postaci św. Wojciecha, przeładunek detalami stroju biskupiego oraz błędne przedstawienie atrybutów świętego. Brak zgodności herbu z zasadami heraldycznymi powodował szereg ograniczeń, zwłaszcza w kwestii kształtowania innych symboli Gminy, jak flaga oraz insygnia organów władzy, konieczne było zatem dostosowanie herbu do wskazań komisji. Pojawiła się także sposobność, aby odświeżyć i ujednoczyć godło miasta, nadając mu bardziej współczesny charakter. Opracowanie wzoru herbu zlecono dr. Gerardowi Kucharskiemu pracownikowi Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Przy opracowywaniu nowego projektu odwołano się do najstarszych przekazów źródłowych, czyli pieczęci z XVII-XVIII w., uwzględniono sugestie M. Gumowskiego z 1932 r., a także zalecenia Komisji Heraldycznej z 2005, 2011 i 2012 r., autor projektu uwzględnił także dorobek wypracowany przez *Zespół ds. opracowania herbu Trzemeszno i innych symboli Gminy Trzemeszno* powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy (7.04.2011r.). W konsekwencji powstała zupełnie nowa, uproszczona forma popiersia św. Wojciecha, której autorem jest artysta-plastyk mgr Ewa Cygańska.

Nowy herb został uchwalony przez Radę Miejską w Trzemesznie w dniu 26 czerwca 2013 roku, po uprzedniej akceptacji Komisji Heraldycznej (26.04.2013r.), formalnie obowiązuje od 2 sierpnia 2013 roku.

FLAGA GMINY TRZEMESZNO

Opis flagi

Flagę stanowi poziomy płat materii o proporcji boków 5 : 8, umieszczony krótszym bokiem do drzewca, składający się z trzech pionowych pasów (sfer), lewego złotego (żółtego) o szerokości 1/4 płata, środkowego błękitnego o szerokości 1/2 płata i prawego złotego (żółtego) o szerokości 1/4 płata. Pośrodku pasa błękitnego umieszczone jest godło Gminy Trzemeszno.

ŁAŃCUCH BURMISTRZA TRZEMESZNA

Opis łańcucha

Łańcuch Burmistrza Miasta i Gminy składa się z 10 medalionów, gdzie 8 z nich przedstawia naprzemiennie łódź z wiosłem i dwoma skrzyżowanymi włóczniami oraz motyw roślinny czeremchy, a pozostałe 2 obrazują Orła Białego. Medaliony te usytuowane są po obu stronach klejnotu centralnego przedstawiającego herb Miasta i Gminy Trzemeszno. U dołu łańcucha znajduje się medalion wyobrażający herb Miasta i Gminy Trzemeszno przyozdobiony w gałązki i owoce czeremchy. Wszystkie medaliony oplatają stylizowane wicie roślinne. Całość wykonana z metalu barwy złotej.

ŁAŃCUCH PRZEWODNICZĄCEGO RADY MIEJSKIEJ TRZEMESZNA

Opis łańcucha

Łańcuch Przewodniczącego Rady Miejskiej Trzemeszna składa się z 10 medalionów, gdzie 8 z nich przedstawia naprzemiennie łódź z wiosłem i dwoma skrzyżowanymi włóczniami oraz motyw roślinny czeremchy, a pozostałe 2 obrazują Orła Białego. Medaliony te usytuowane są po obu stronach klejnotu centralnego przedstawiającego herb Miasta i Gminy Trzemeszno. U dołu łańcucha znajduje się medalion wyobrażający herb Miasta i Gminy Trzemeszno przyozdobiony w gałązki i owoce czeremchy. Wszystkie medaliony oplatają stylizowane wicie roślinne. Całość wykonana z metalu barwy srebrnej.